

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

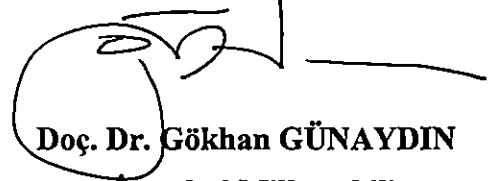
Tarih : 22.8.2023
Sayı : 187

10/297

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yaşam döngüsünün devamlılığı için en temel ihtiyaçlardan olan su, tüm dünyada pek çok nedene bağlı olarak gittikçe azalmaktadır. Türkiye’de dünyadaki bu değişime paralel olarak su fakiri bir ülke olmamasına rağmen, her geçen yıl su stresi yüksek seviyelere taşınan bir konumdadır. Bu gerekçeyle, nüfus yoğunluğu ve su ihtiyacının paralel bir biçimde dağılmasına yönelik yerel ölçekli planlara başvurmak, su ihtiyacı artarken kaynakların azalması nedeniyle bunu temin edecek yöntemler geliştirmek, toplumsal düzeyde su farkındalığı yaratmak, önleyici mekanizmaları geliştirmek üzere yeni yasal düzenlemelere başvurmak ve sorunu bütünsel bir bakış açısıyla ele almak için Anayasa’nın 98. ve TBMM İç Tüzüğü’nün 104 ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını talep ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Doç. Dr. Gökhan GÜNAYDIN
İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Ülkemizde nüfus yoğunluğunun artışı ve dengesiz bölgesel dağılım, çarpık endüstriyel faaliyetler, tarım alanlarının sulanması için artan su ihtiyacına karşılık iklim değişikliğinin yarattığı azalan yağış etkisi, yeraltı sularının ulaşılabilirliğinin her yıl daha da azalması ciddi bir su kıtlığıyla karşı karşıya olduğumuzun göstergelerindedir. Türkiye Bilimler Akademisi'nin Çevre, Biyoçeşitlilik ve İklim Değişikliği Çalışma Grubunun derlediği verilere göre¹, Türkiye'nin yıllık ortalama kullanılabilir su potansiyeli 94 milyar m³ yüzeysel, 18 milyar m³ yeraltı suyu olmak üzere toplam 112 milyar m³ olarak hesaplanmaktadır. Bu veriyle birlikte, 2022 yılı ülke toplam nüfusu bir arada değerlendirildiğinde, kişi başına düşen su miktarı 1313 m³ olarak tespit edilmektedir. Bu değer, eşik değerler, su kaynakları üzerindeki baskıyı tanımlayan uluslararası Falkenmark İndeksi'ne göre Türkiye'yi su stresi yaşayan ülkeler kategorisine yerleştirmektedir.²

Dünya Doğal Kaynaklar Enstitüsü'nün (WRI) 2010-2040 yılları arasında dünya ülkelerindeki su stresi tahminlerini gösteren raporuna göre, Türkiye'nin su stresi seviyesi 2010 yılında 3,32 puan ile 153 ülke arasında 41'inci seviyede idi.³ Ancak, 2040 yılında bu puanın 4,27'ye yükselmesi tahmin edilirken Türkiye'nin su stresi çok yüksek ülkelere biri olacağı öngörülmektedir. Buna göre, 2010 yılında su stresi yüksekliği konusunda 41 olan seviyenin 27'ye ulaşması beklenmektedir. Uluslararası literatürde öncü kabul edilen bu rapora göre, 0-1 arası düşük; 1-2 arası düşük ile orta; 2-3 arası düşük ile yüksek; 3-4 arası yüksek ve 4-5 arası çok yüksek su stresi anlamına gelmektedir. 2040 tahminlerinde, su stresinin en yüksek oranda yaşanacağı ülkeler, genellikle Ortadoğu ülkeleridir. Bunlar arasında, Bahreyn, Kuveyt, Katar, San Marino, Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan, Umman, Lübnan yer almaktadır. Bu beklentide, yalnızca jeolojik konumun etkili olmadığı aşikardır. Bu ülkelere çoğu petrol ve doğalgaz rezervlerine sahip olmakla birlikte, kişi başına düşen GSYİH'nin görece düşük, dolayısıyla refah seviyesinin yüksek olmadığı ülkelerdir. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) verilerine göre, 2025 yılında su stresi yaşayan ülkelerin oranı %34'e, su kıtlığı yaşayan ülkelerin oranı ise %15'e ulaşabilir. Buna göre, dünya nüfusunun üçte ikisinin stres koşullarında olacağı tahmin edilmektedir.

¹ TÜBA (10.08.2023). *Su Tasarrufu Hayati Önem Taşıyor*, <https://tuba.gov.tr/tr/haberler/akademiden-haberler/tuba-uyariyor-su-tasarrufu-hayati-onem-tasiyor> (erişim tarihi: 11.08.2023).

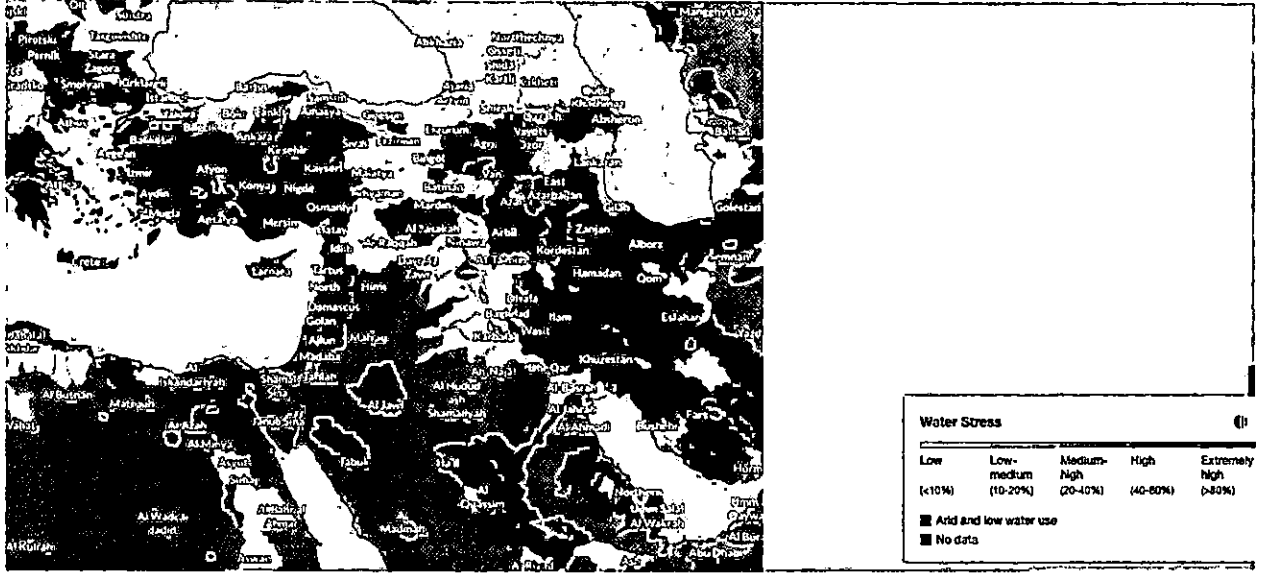
² IGI Global Publishing Tomorrow's Research Today (2020). *What is Falkenmark Water Stress Indicator?*, <https://www.igi-global.com/dictionary/falkenmark-water-stress-indicator/79325> (erişim tarihi 12.08.2023).

³ WRI (2023). *Aqueduct Water Risk Atlas*, <https://www.wri.org/aqueduct> (erişim tarihi: 14.08.2023).

Gelecekte, iklim değişikliği ve biyo-enerji taleplerinin, dünya kalkınması ve su talebi arasındaki zaten karmaşık olan ilişkiyi büyütmesi bekleniyor.⁴

Türkiye Su Riski Haritası

Kaynak: WRI, Su Risk Haritası, 2023.

Dünya Doğayı Koruma Vakfı'nın (WWF) araştırmasına göre, geçtiğimiz 50 yılda Türkiye'de üç Van Gölü büyüklüğünde 1,3 milyon hektar sulak alan kaybı yaşandı.⁵ Bugün tatlı su kaynaklarımızın %74'ü tarımda, %15'i evsel kullanımda, %11 ise sanayide kullanılmaktadır. Diğer bir deyişle, su kıtlığının ve su stresinin artan seviyelere ulaşmasının tek faktörü iklim değişikliği olarak açıklanamaz. Buna bağlı olarak, yüzeysel sular ve yeraltı suları insan faaliyetlerine bağlı olarak hem azalmakta hem kirlenmektedir. hatta önümüzdeki birkaç yıl içerisinde ciddi seviyelere ulaşması beklenmektedir. Dolayısıyla, sulak alanların gittikçe kaybı, biyoçeşitliliğin azalması, ekosistem hizmetlerinin azalması, tarımsal üretimin aksaklıklara uğraması, evsel tüketim için dahi kaynakların sınırlı seviyelere ulaşması, ekilen alanlarda rekolte kayıplarının yaşanması kaçınılmaz hale gelmektedir.

Suya olan talepte yaşanacak olan artış şüphesiz su varlıkları üzerindeki baskıya arttıracak görünmektedir. Buna göre, gelişmiş olan ülkelerdeki politik önemlere ve düzenlemelere paralel olarak,

⁴ FAO (2023). *Water Scarcity*, <https://www.fao.org/land-water/water/water-scarcity/en/> (erişim tarihi: 14.08.2023).

⁵ WWF (2023). "Türkiye Su Zengini Bir Ülke mi?",

https://www.wwf.org.tr/ne_yapiyoruz/ayak_izinini_azaltilmasi/su/turkiyesuzenginibirulkemi/ (erişim tarihi: 13.08.2023).

acil önlem planlarının oluşturulması, su kaynaklarının kullanımına ilişkin toplumsal bilinç geliştirme yöntemlerinin hızla hayata geçirilmesi, endüstriyel faaliyetlerin neden olduğu kirliliğin önlenmesi, yeraltı sularının ulaşılabilir hale getirilmesi, tarımsal tüketim yöntemlerinin geliştirilmesi gibi bir dizi yeniden yapılanmaya ihtiyaç vardır. Yukarıda, bilimsel verilerle ortaya konulduğu gibi, konunun aciliyeti nedeniyle bir Meclis Araştırmasının açılması gereklidir.

